

Mesleğini Seçerken Nelere Dikkat Etmelisin?

TEKİRDAĞ İL MİLLİ EĞİTİM
MÜDÜRLÜĞÜ

Meslek

Meslek, bir kişinin hayatını kazanmak için yaptığı, diğer insanlara yararlı bir hizmet ya da ürün sağlamaya yönelik olan, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünüdür.

Kariyer gelişimimiz süresince birtakım kararlar veririz ve kendimize uygun mesleği seçmeye çalışırız. Meslek seçimi yaşamın en önemli kararlarından bir tanesidir. Yaşamımızın 40 yılını bir mesleğe hazırlanarak ve icra ederek geçiriyoruz. Bu da hafta sonu tatilleri ve tatiller hariç yaşantımızın 10.000 günü demektir. Bu nedenle doğru seçim yapmak hayatımızı birçok yönden etkiler.

Mesleki seçimini etkileyen bireysel özelliklerimizi temel olarak üç alanda inceleyebiliriz:

Yetenekler

İlgiler

Mesleki Değerler

Yetenekler

Sahip olduğumuz yetenekler meslek seçimimizi doğrudan etkiler. Yetenek; öğrenme gücü veya bir iş, görev ya da faaliyeti diğer insanlara göre daha başarılı ve daha hızlı bir şekilde yapabilme yetisi olarak tanımlanır. Bireyler yetenekli oldukları alanlarda daha kolay ve hızlı öğrenebilmekte ve daha başarılı olmaktadır.

Örneğin zor matematik problemlerini kolayca çözen ve matematik sınavlarında yüksek notlar alan bir öğrencinin sayısal yeteneği olduğundan bahsedebiliriz. Sözcük dağarcığı geniş, bulmacaları kolayca çözen bir insanın ise sözel alanda yetenekli olduğunu söyleyebiliriz. Kimi insanlar bir müzik aletini çalmayı kolayca öğrenirken, diğerleri iyi futbol oynayabilir ya da resim yapabilir.

Yetenek Alanları

Hepimiz birbirimizden farklıyız ve bu farklılık farklı yeteneklere sahip olabileceğimiz anlamına da geliyor. Çoklu zekaya kuramına göre, insan zekası tek bir boyuttan oluşmaz. Buna göre sekiz temel zeka alanı vardır. Ve her bir zeka alanı kendine özgü özellikler gösterir.

1)Sözel-Dilsel Zeka:

Okuma, yazma, dinleme ve konuşmada kelimeleri etkili kullanma yeteneğidir. Bu zeka türü bireyin kendisini ve başkalarını anlatırken veya bir konuyu açıklarken kendini gösterir. Şairler, yazarlar, gazetecilik, öğretmenlik, psikologluk, psikolojik danışmanlık gibi meslekler sözel-dilsel zeka gerektirmektedir.

2)Mantıksal-Matematiksel Zeka:

Hesaplama becerisi, mantıksal nedensellik ilişkisi kurma, karmaşık problemleri çözme becerilerini kapsar. Matematikçiler, mühendisler, mantık bilimci ve felsefeciler mantıksal-matematiksel zekası gelişmiş kişilerden oluşur.

3)Müziksel Zeka

Bu zekâ türü sesin ritim ve tınısına, ayrıca şarkı söyleme, bir müzik enstrümanı çalma gibi müziksel etkinliklerde sesin duygusal boyutuna duyarlı olmayı gerektiren becerileri kapsar.

4) Kinetik-Görsel-Bedensel Zeka:

Bu zekâ türü, bireyin bedensel etkinliklerde başarılı olmasını sağlar. Birkaç türe ayrılır.

Dansçılık, aktörlük, oyunculuk, film yönetmenliği gibi görsel bedensel beceri gerektiren meslekler; profesyonel futbolculuk, jimnastikçilik gibi sportif meslekler; beyin cerrahları , elmas kesiciler gibi üst düzey motor beceriler gerektiren meslekler ve modern dansçılar, pantomim sanatçıları gibi karmaşık ve soyut düşünceleri jest ve mimiklerini ifade edebilen meslek grupları bu zeka türünü gerektirmektedir.

5) Uzamsal Zeka

Görsel dünyayı doğru algılamayı gerektiren zekâ türüdür.

Sanatsal ve görsel tasarım yapmayı gerektiren meslekler, grafikçiler, harita mühendisliği, iç mimarlık gibi meslekler bu grupta yer alır.

6) Doğa Zekası

Doğa zekâsı gelişmiş bireyler bitkiler, hayvanlar gibi canlı varlıklara ve jeolojik doğal varlıklara empati duyar, onlara duyarlı davranırlar.

Çiftçiler,ziraatçılar, veteriner hekimler, bilim adamları, doğa bilimciler örnek verilebilir.

Bilim adamları ekolojik sistemi anlamak, türleri belirlemek ve sınıflamak için bu beceriye gerek duyar.

7) İçsel Zeka

•İçsel zekâ beynin ön loblarıyla ilişkili bir zekâ türüdür. İçsel zekâ insanın kendini bilmesini sağlar. İçsel zekâ insanın kendini takdir etmesi, amaç belirlemesi, kendini ayarlaması ve duygusal öz yönetimini sağlamaya destek olur.İçsel özgüveni yükseltmeyi ve stresle etkin bir biçimde baş edebilmeyi etkileyen bir faktördür. Bu zekânın özellikle de bireysel özyönetim becerilerinin gerektirdiği meslekler arasında şunlar sayılabilir: Pilotluk, polislik, yazarlık, danışmanlık ve öğretmenlik vb.

8) Kişilerarası Zeka

Diğer insanlarla başarılı ilişkiler kurmayı sağlayan bir zekâ türüdür. Bireysel farklılıkları görebilme, onların duygularını anlama, nasıl bir ruh hali içinde olduklarını algılama, kendini ve diğer bireyleri motive etme, kısacası etkili kişilerarası ilişkiler kurabilmeyi sağlar. Ayrıca bir grubu yönetebilme ve motive edebilme becerileri de özellikle yönetici ve liderlik pozisyonlarındaki bireylerin sahip olmaları gereken önemli özellikler arasındadır. Psikolojik danışmanlık, psikologluk, öğretmenlik ve satış danışmanlığı gibi meslekler örnek olarak verilebilir.

İlgiler

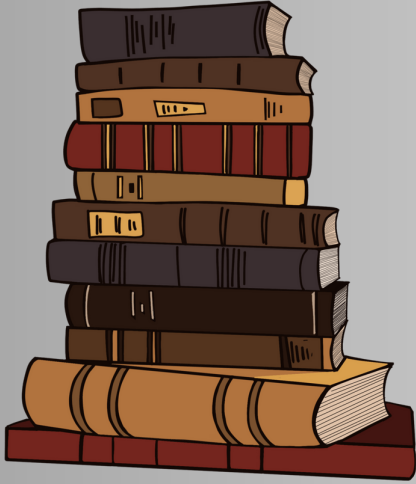

Bir etkinliğin özünden elde edilen doyuma ilgi adı verilir. Belli faaliyetlere isteyerek yönelme, bu faaliyetleri kısıtlayıcı koşullar altında bile başka faaliyetlere tercih etme ve bu faaliyetleri yaparken yorgunluk yerine dinlenmişlik, bıkkınlık yerine devam etme isteği duyma durumlarında o faaliyete ilginin olduğundan söz edilir. Yetenekler bir mesleki etkinlikte sağlanan başarı düzeyi, ilgiler ise o faaliyetlerden zevk alma düzeyiyle ilişkilidir. Sevmediğimiz faaliyetlerden oluşan bir işi ömür boyu yapamayacağımız düşünüldüğünde, yeteneklerimize ek olarak ilgilerimizi de belirlememiz gerekir. İlgilerimiz iş doyumumuzu doğrudan etkiler.

İlgi Alanları

1) Edebiyat İlgisi

Her türlü edebi eserleri inceleme, eleştirme ve edebi eserler yazma gibi davranışlarda ifadesini bulur. Edebiyat ilgi alanına yüksek düzeyde ilgi duyan bireylerin, dil, edebiyat, basın-yayın gibi programlarda doyum elde edebileceği söylenebilir.

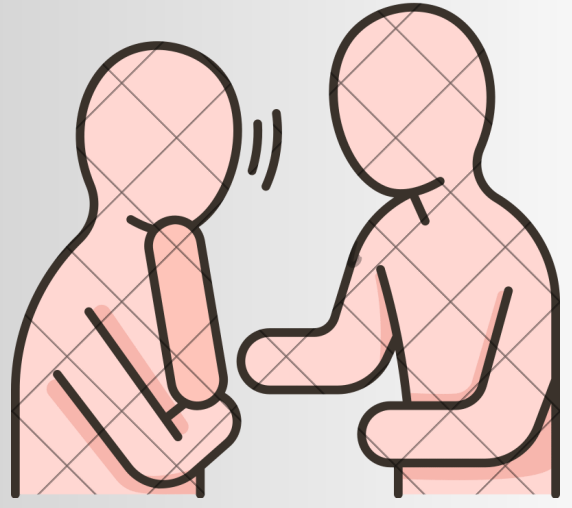
2) Temel Bilim İlgisi

Temel bilim ilgisi fizik, kimya, biyoloji gibi bilimlerin konularını oluşturan doğal olayları incelemek, matematik konuları ile uğraşmak gibi davranışlarda kendini gösteren ilgi alanıdır. Temel bilim ilgisi yüksek olan kişiler, yukarıda belirtilen temel bilim alanları yanında tıp, veterinerlik ve mühendislik vb. gibi uygulama alanlarında bilimsel çalışma yapmaktan doyum elde edebilirler.

3) İkna İlgisi

İkna ilgisi, başkalarına düşüncelerini aktarma, belli bir amacı gerçekleştirmek için başkalarını etkileme gibi davranışları içeren ilgi alanıdır. İkna ilgisi ile ilgili meslekler arasında yazarlık, gazetecilik, hukuk, diplomatlık vb. sayılabilir.

4) İş Ayrıntılar İlgisi

Bu ilgi daha çok ayrıntılarla uğraşmaktan hoşlanma, her işi günü gününe yapma, bir yazı veya hesabı inceden inceye kontrol etme, her şeyi düzenli tutma gibi davranışlarda kendini gösteren ilgi alanıdır. Bu ilgi alanı ile ilişkili meslek ve meslek gruplarından bazıları; inceleme, ve analize dayalı meslekler, programlama, muhasebe ve sekreterlik vb. olabilir

5) Mekanik İlgi

Mekanik ilgi, çeşitli alet ve makineler yapmak, işletmek ve onarmak gibi faaliyetlerden hoşlanmaktır. Mekanik ilgi, makine ve elektrik mühendisliği gibi teknik alanlarda başarı ve doyum için çok önemli bir ilgi türüdür.

6) Müzik İlgisi

Müzik ilgisi, bir müzik aleti çalma, müzik dinleme ve beste yapma gibi davranışlarda kendini gösteren bir ilgidir. Müziğe yüksek derecede ilgi duyan kimseler için konservatuarların müzik bölümleri en uygun eğitim alanıdır.

7) Sanat İlgisi

Sanat ilgisi güzel sanatlar ilgisi olarak da ifade edilmektedir. Bu ilgi alanı daha çok resim, heykel gibi plastik sanatlar ve el sanatları ile eserleri incelemek veya bu tür eserler ortaya koymak gibi davranışlarda ifadesini bulur. Yükseköğretim programlarında sanat ile ilgili olanlar güzel sanatlara ilgi duyan kimseler için uygun çalışma alanları olabilir.

8) Sosyal Bilimler İlgisi

Sosyal olayları incelemek ve nedenlerini araştırmak gibi davranışlarda ifadesini bulan bir ilgi alanıdır. Sosyal bilim ilgisi yüksek olan kimseler hukuk, siyaset bilimleri, sosyoloji, psikoloji, ilahiyat vb. gibi alanlarda çalışmakla mutlu ve başarılı olabilirler.

9) Sosyal Yardım İlgisi

Sosyal yardım ilgisi, hasta, yoksul ve özel gereksinimli bireylere yardım etme ve onların sıkıntılarını azaltma gibi davranışlarda ifadesini bulur. Bu ilgi alanı ile yakından ilişkili meslek ve meslek grupları; sosyal hizmetler, tıp, psikoloji, çocuk gelişimi ve eğitim programları da sosyal yardım ilgisi yüksek kimseler için çalışma alanları olabilir.

10) Ticaret İlgisi

Alım-satım işleriyle uğraşan, ticaret yolu ile kar elde etme, bir malı müşteriye tanıtma ve satma gibi faaliyetlerde ifadesini bulan ticaret ilgisi, pazarlama ve reklamcılık programları ile yakından ilişkilidir. Ancak ticarete ilgi duyan kimseler, hangi alanda yetişmiş olursa olsunlar, bir gün meslekleri ile ilgili ticari bir faaliyete girişebilirler. Örneğin, bir ziraat mühendisi, ziraat aletleri ya da ilaçları satan bir ticarethane açabilir.

11)Yabancı Dil İlgisi

Yabancı dili öğrenmeye istekli olma ve öğrenebilme olarak ifade edilir. Yabancı dil gerektiren meslek ya da meslek grupları bu alanla ilişkilidir. Örneğin; Tercümanlık, uluslararası ilişkiler vb. alanlar bu ilgi ile ilişkili olup yurt dışı iş olanakları için çok önemli bir ilgi türüdür.

12)Canlı Varlık İlgisi

Hayvan ve bitkilerin yaşayışını incelemekten, onları yetiştirip üretmekten zevk alma gibi davranışları içerir. Canlı varlıklara ilgi duyan kimseler açık havada çalışmaktan da zevk alırlar. Açık havada gerçekleştirilen meslekler bu alanla ilişkilidir.

Mesleki Değerler

Bir mesleğe girme sonucunda o mesleğin getirilerinden elde edilen doyumdur.

Meslek değerleri, bir mesleği birey için değerli kılan özelliklerin, bir başka ifade ile bir meslekten beklenen doyum türlerinin sıralaması anlamına gelir.

Meslek değerleri, bir mesleği birey için değerli kılan özelliklerdir.

1) Ekonomik Kazanç

Çok para kazanma ve yüksek hayat standardında yaşama.

2) Toplumsal Saygınlık

Toplumda saygın bir yer edinme, yaptıklarından ötürü onurlandırılma.

3) Sosyal Güvence

İşsiz kalmama veya gelecekte kendini güvende hissedecek bir gelire veya emeklilik gibi olanaklara sahip olma.

4) Güvenlik

İşin tehlikelerden uzak, güvenli ortam ve koşullarda yapılması.

5) Meslekte İlerleme

Bilgi ve becerileri geliştirerek meslekte ilerleme olanakları bulma.

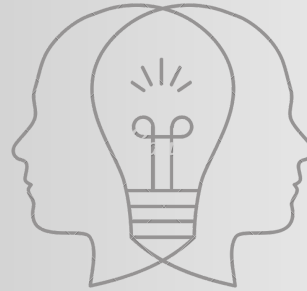

6) Yetenekleri Kullanma

Bireyin sahip olduğu yetenek ve becerileri işinde kullanabilme olanağı bulma.

7) Yaratıcılık

İşin yeniliklere açık olması, özgün şeyler ve düşünceler keşfetme, tasarlama ve bunları uygulayabilme olanağı tanınması.

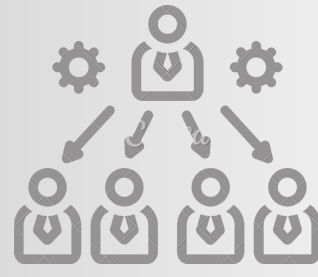

8) Bağımsızlık

Bağımsız olabilme, işini başkalarına bağımlı olmadan istediği gibi yapabilme.

9)Güç ve Otorite

Başkalarını yönetecek ve denetleyecek bir konumda olma.

10)Risk Alma

İşin bazı tehlikeleri göze alarak daha çok kazanç elde etme veya daha üst düzeydeki yerlere gelme olanağı tanınması.

11)Rekabet

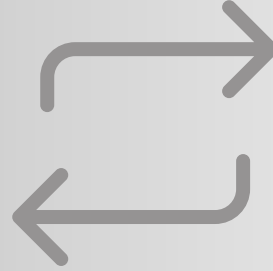
İşin yarışarak başkalarından üstün olduğunu kanıtlama olanağı tanınması.

12)İkna

İşin başkalarını ikna edip, onları etkileyerek belli eylemlere yöneltme olanağı tanınması.

13)Değişiklik

İşlerin çeşitli olması, sıkça değişik görev ve etkinlikler yapabilme olanağı tanınması.

14)Düzenlilik

Çalışma saatlerinin ve yapılan işlerin rutin ve düzenli olması

15)İşbirliği

İşin başkalarıyla iş birliği yapma ve sorumluluğu onlarla paylaşma olanağı tanınması.

16)Yalnız Çalışma

İşin yalnız başına çalışmayı gerektirmesi.

17) Esnek Çalışma Saatleri

Çalışma saatlerini bireyin kendisinin belirleyebilmesi, gerektiğinde ofise gelmeden de çalışma imkanının olması.

18) Tanınma

Çevresinde bilinen bir kişi olma, adını duyurma.

19)Yardım

İşin icrasının insanlarla ilişki kurmayı ve onlara yardım etmeyi gerektirmesi.

20) Özel Yaşam

İşin kişinin özel yaşamına zaman ayırabilme olanağı tanınması

21)Macera

İşin tehlikeli, ilginç ve çetrefilli durumlarla karşılaşabilme olanağı tanınması.

22) Üniforma Giyme

Üniforma giyilen bir iş sahibi olmak

23)Fiziksel Etkinlikler

İşin önemli oranda fiziksel etkinlikler yapmayı, bedensel olarak çalışmayı gerektirmesi.